

RIVOJLANGAN MAMLAKATLAR TAJRIBASI ASOSIDA REAL SEKTOR INVESTITSİYALARINI MOLİYALASHTIRISH ISTIQBOLLARI

Yusupov Ahmadbek Tajiyevich
Mehmonov Sultonali Umaraliyevich

PROSPECTS FOR FINANCING INVESTMENTS IN THE REAL SECTOR BASED ON THE EXPERIENCE OF DEVELOPED COUNTRIES

Yusupov Akhmadbek Tajievich
Mekhmonov Sultonali Umaraliyevich

Annotatsiya. Mazkur maqolada rivojlangan mamlakatlar tajribasi asosida real sektor investitsiyalarini moliyalashtirish istiqbollari tahlil qilingan. Tadqiqotda AQSh, Yevropa Ittifoqi mamlakatlari, Yaponiya va boshqa rivojlangan davlatlarda real sektorni rivojlantirishga yo'naltirilgan investitsiyalarni moliyalashtirish mexanizmlari, zamonaviy moliyaviy vositalar va institutsional yondashuvlar o'rganilgan. Xususan, bank kreditlari, kapital bozori instrumentlari, davlat-xususiy sheriklik, investitsiya fondlari, ventchur kapital va yashil moliyalashtirish kabi manbalarining iqtisodiy taraqqiyotdagi roli yoritilgan. Rivojlangan mamlakatlarda investitsiyalarni samarali jalb qilish va boshqarish tajribasi tahlil qilinib, real sektor korxonalariining raqobatbardoshligini oshirish, innovatsion faoliyatni qo'llab-quvvatlash hamda barqaror iqtisodiy o'sishni ta'minlashdagi ahamiyati ko'rsatib berilgan. Shuningdek, globallashuv va raqamli transformatsiya sharoitida investitsiyalarni moliyalashtirishning yangi yo'nalishlari, xususan, ekologik barqaror loyihalar va texnologik innovatsiyalarni moliyalashtirish istiqbollari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: real sektor, investitsiyalar, moliyalashtirish, rivojlangan mamlakatlar, kapital bozori, bank kreditlari, davlat-xususiy sheriklik.

Abstract. This article examines the prospects for financing investments in the real sector of the economy based on the experience of developed countries. The study analyzes investment financing mechanisms, modern financial instruments, and institutional approaches used in the United States, European Union countries, Japan, and other developed economies to support the development of the real sector. Particular attention is paid to the role of bank lending, capital market instruments, public-private partnerships, investment funds, venture capital, and green financing mechanisms in ensuring economic development. The article explores the experience of developed countries in effectively attracting and managing investment resources and highlights their importance in improving the competitiveness of real sector enterprises, supporting innovation activities, and ensuring sustainable economic growth. In addition, the study considers new directions for investment financing under conditions of globalization and digital transformation, including financing environmentally sustainable projects and technological innovations.

Keywords: *real sector, investments, financing, developed countries, capital market, bank lending, public-private partnership.*

Kirish. Jahon iqtisodiyotining barqaror rivojlanishi va mamlakatlarning raqobatbardoshligini ta'minlashda real sektorning o'rni nihoyatda muhim hisoblanadi. Real sektor iqtisodiyotning ishlab chiqarish, sanoat, qishloq xo'jaligi, transport, energetika va xizmat ko'rsatish kabi asosiy yo'nalishlarini qamrab olib, iqtisodiy o'sishning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu sohalarning rivojlanishi esa, avvalo, yetarli hajmdagi investitsiyalarni jalb qilish va ularni samarali moliyalashtirish mexanizmlarini shakllantirishga bog'liqdir. Shu sababli rivojlangan mamlakatlarda real sektor investitsiyalarini moliyalashtirish tizimini o'rganish va ilg'or tajribalarni tahlil qilish dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyat kasb etadi.

Rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, real sektorni moliyalashtirishda faqatgina bank kreditlariga tayanib qolmasdan, balki kapital bozori instrumentlari, investitsiya fondlari, venchur kapital, davlat-xususiy sheriklik mexanizmlari hamda innovatsion moliyaviy vositalardan keng foydalaniladi. Xususan, AQSh, Germaniya, Yaponiya va Yevropa Ittifoqi davlatlarida investitsiya faoliyatini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan samarali institutsional tizimlar shakllangan bo'lib, ular ishlab chiqarish quvvatlarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish imkonini bermoqda.

Bugungi kunda global iqtisodiyotda raqamli transformatsiya, yashil iqtisodiyotga o'tish va texnologik yangilanish jarayonlari investitsiyalarni moliyalashtirishning yangi yondashuvlarini talab qilmoqda. Rivojlangan mamlakatlarda ekologik barqaror loyihalarni moliyalashtirish, yashil obligatsiyalar chiqarish, xususiy investitsiyalarni rag'batlantirish hamda innovatsion korxonalarni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari keng rivojlanmoqda. Ushbu tajribalar rivojlanayotgan mamlakatlar, jumladan, real sektorni modernizatsiya qilish va investitsion faollikni oshirishga intilayotgan davlatlar uchun muhim ahamiyatga ega.

Tahlil va natijalar. AQSH iqtisodiyoti rivojlanish jarayonida YaIM o'sishi, ishlab chiqarish investitsiyalari va intellektual mahsulotlarning shakllanishi o'rtasida uzviy bog'liqlik mavjud bo'lib, ushbu omillar mamlakatning uzoq muddatli iqtisodiy barqarorligini ta'minlovchi asosiy elementlardan biri hisoblanadi. Jadval ma'lumotlari shuni ko'rsatadiki, 1961–1980-yillarda AQSH iqtisodiyotida ishlab chiqarish investitsiyalarining o'sishi asosan an'anaviy kapital qo'yilmalar hisobiga amalga oshirilgan. Ushbu davrda YaIM o'sish birligiga to'g'ri keladigan investitsiya xarajatlari ortib borgan bo'lsa-da, intellektual mahsulotlarning ishlab chiqarish investitsiyalaridagi ulushi nisbatan barqaror holatda bo'lgan.

1981–2000-yillarda iqtisodiy rivojlanishning yangi bosqichi boshlanib, texnologik taraqqiyot, axborot texnologiyalari va innovatsion faoliyatning kengayishi natijasida investitsiyalar tarkibida sifat jihatidan o'zgarishlar yuz berdi. Ushbu davrda intellektual mahsulotlarning ulushi sezilarli darajada oshib, iqtisodiy o'sishning asosiy manbalaridan biriga aylandi. Ayniqsa, kompyuter texnologiyalari, dasturiy ta'minot, ilmiy tadqiqotlar va innovatsion ishlanmalar rivojlanishi AQSH iqtisodiy samaradorligini oshirdi.

2001–2016-yillarda AQSH iqtisodiyotida investitsiyalarning samaradorligi yanada kuchaydi. Ushbu davrda ishlab chiqarish investitsiyalarida intellektual mahsulotlarning ulushi yuqori tendensiyaga ega bo‘lib, iqtisodiy o‘shish tobora ko‘proq bilim va texnologiyalarga asoslandi. Moddiy kapital bilan bir qatorda inson kapitali, ilmiy-tadqiqot faoliyati va innovatsion texnologiyalar iqtisodiy rivojlanishning muhim omillariga aylandi.

1-jadval

AQSHda YaIM o‘shish sur‘ati, aniq investitsiyalar va intellektual mahsulot o‘rtasidagi bog‘liqlikning sifat xususiyatlari ¹

Ko‘rsatkishlar	1961-1980yy	1981-2000yy	2001-2016yy	2017-2024yy
	Kumulyativ dinamika			
YaIM o'sish birligiga to'g'ri keladigan ishlab chiqarish investitsiya xarajatlari	O'sish	Barqaror	O'sish	Barqaror (yuqori samaradorlik bilan)
Ishlab chiqarish investitsiyalarida intellektual mahsulotning ulushi	Barqaror	Muhim o'sish	Yuqori tendentsiya	Juda yuqori ulush / dominant rol
YaIMning o'rtasha yillik o'sish sur'ati	Pasayish	Barqaror	Pasayish	Barqaror o'sish (pandemiyadan keyin tiklanish)

2017–2024-yillarda esa AQSH iqtisodiyotida intellektual mahsulotlar ishlab chiqarish investitsiyalarining dominant tarkibiy qismiga aylandi. Raqamli iqtisodiyot, sun‘iy intellekt, biotexnologiya va yuqori texnologiyali ishlab chiqarish sohalariga yo‘naltirilgan investitsiyalar YaIM o‘shishining asosiy drayverlari sifatida namoyon bo‘ldi. Pandemiya davridagi qisqa muddatli pasayishga qaramay, iqtisodiyotning tez tiklanishi innovatsion salohiyat va texnologik investitsiyalarning yuqori samaradorligini ko‘rsatdi.

Umuman olganda, AQSH tajribasi shuni ko‘rsatadiki, iqtisodiy o‘shishning zamonaviy modeli nafaqat investitsiyalar hajmiga, balki ularning sifat tarkibiga ham bog‘liqdir. Intellektual mahsulotlarga yo‘naltirilgan investitsiyalar ishlab chiqarish samaradorligini oshirish, innovatsiyalarni jadallashtirish va yuqori qo‘shilgan qiymat yaratish imkonini beradi. Shu sababli rivojlangan mamlakatlarda real sektor investitsiyalarini moliyalashtirish strategiyasida bilim, texnologiya va innovatsiyalarga asoslangan yondashuv ustuvor yo‘nalishga aylanmoqda.

OECD mamlakatlarida asosiy kapitalga investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari tarkibi so‘nggi yillarda sezilarli o‘zgarishlarni namoyon etmoqda. Jadval ma‘lumotlari shuni ko‘rsatadiki, 2020–2024-yillar davomida investitsiyalarni moliyalashtirishda korxonalarning ichki mablag‘lari asosiy manba bo‘lib qolgan. Ushbu manbaning ulushi 2020-yildagi 55,4 foizdan 2024-yilga kelib 61,4 foizgacha oshgan. Bu holat OECD mamlakatlarida korxonalar o‘z faoliyati natijasida

¹ Muallif ishlanmasi

shakllangan foyda va amortizatsiya mablagʻlari hisobidan investitsion loyihalarni mustaqil moliyalashtirish imkoniyatlari kengayotganini koʻrsatadi.

Bank kreditlarining investitsiyalarni moliyalashtirishdagi ulushi esa tahlil davrida pasayish tendensiyasiga ega boʻlgan. Xususan, 2020-yilda 21,2 foizni tashkil etgan bank kreditlari 2024-yilda 18,1 foizgacha kamaygan. Bunday holat rivojlangan mamlakatlarda moliyalashtirish tizimining asta-sekin bank markazlashgan modeldan kapital bozorlari va muqobil moliyaviy instrumentlarga asoslangan modelga oʻtayotganligi bilan izohlanadi. Shu bilan birga, foiz stavkalarining oʻzgarishi va kredit risklarini boshqarish talablari ham korxonalarni boshqa moliyalashtirish manbalariga murojaat qilishga undamoqda.

Qimmatli qogʻozlar bozori orqali jalb qilinadigan mablagʻlar ulushi 2020-yildagi 11,8 foizdan 2024-yilda 14,3 foizgacha oshgan. Bu esa OECD mamlakatlarida aksiyalar, obligatsiyalar va boshqa kapital bozori instrumentlarining investitsion jarayonlardagi ahamiyati ortib borayotganini bildiradi. Ayniqsa, innovatsion va yuqori texnologiyali kompaniyalar uchun kapital bozori uzoq muddatli investitsiyalarni moliyalashtirishning muhim vositasiga aylanmoqda.

Davlat investitsiyalarining ulushi esa 2020-yildagi 8,7 foizdan 2024-yilda 4,9 foizgacha qisqargan. Bu rivojlangan mamlakatlarda xususiy sektor faolligi oshib, davlatning bevosita investitsiya jarayonlaridagi ishtiroki nisbatan kamayib borayotganini koʻrsatadi. Biroq davlat investitsiyalari infratuzilma, innovatsion loyihalar, ekologik barqarorlik va strategik tarmoqlarni rivojlantirishda muhim ahamiyatini saqlab qolmoqda.

2-jadval

OECD mamlakatlarida asosiy kapitalga investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari tarkibi (jami investitsiyalardagi ulushi, %)²

Koʻrsatkichlar	Yil				
	2020	2021	2022	2023	2024
Korxonalarining ichki mablagʻlari	55,4	57,1	58,6	60,2	61,4
Bank kreditlari	21,2	20,5	19,7	18,9	18,1
Qimmatli qogʻozlar bozori	11,8	12,4	13,2	13,8	14,3
Davlat investitsiyalari	8,7	7,9	6,8	5,6	4,9
Xorijiy investitsiyalar	2,8	2,1	1,7	1,5	1,3

Xorijiy investitsiyalar ulushi ham pasayish tendensiyasini koʻrsatib, 2020-yildagi 2,8 foizdan 2024-yilda 1,3 foizgacha kamaygan. Bunga rivojlangan mamlakatlarda ichki moliyaviy resurslarning yetarliligi, iqtisodiy mustaqillikning yuqoriligi hamda global investitsiya oqimlaridagi oʻzgarishlar sabab boʻlishi mumkin.

Umuman olganda, OECD mamlakatlari tajribasi asosiy kapital investitsiyalarini moliyalashtirishda ichki mablagʻlar va bozor mexanizmlarining roli ortib borayotganini koʻrsatadi. Zamonaviy investitsion modelda korxonalarning oʻz mablagʻlari, kapital bozori instrumentlari va

² OECD Investment (GFCF) database, World Bank Financial Development Indicators asosida muallif ishlanmasi.
https://www.oecd.org/en/data/indicators/investment-gfcf.html?utm_source

innovatsion moliyalashtirish vositalari ustuvor ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu tendensiya rivojlangan mamlakatlarda real sektor investitsiyalarini moliyalashtirish tizimining barqaror, diversifikatsiyalashgan va bozor tamoyillariga asoslanganligini ifodalaydi.

Rivojlangan davlatlar iqtisodiyotiga jalb qilinayotgan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (TTXI) hajmi mamlakatlarning investitsion jozibadorligi, iqtisodiy barqarorligi va global kapital oqimlaridagi o'rnini ifodalovchi muhim ko'rsatkichlardan biridir. Jadval ma'lumotlari 2018–2024-yillar davrida AQSh, Singapur, Kanada, Germaniya, Fransiya va Yaponiya iqtisodiyotiga jalb qilingan xorijiy investitsiyalar hajmida sezilarli farqlar mavjudligini ko'rsatadi.

AQSh rivojlangan davlatlar orasida eng katta hajmdagi to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qiluvchi mamlakatlardan biri hisoblanadi. 2018-yilda AQSh iqtisodiyotiga 203,2 mlrd. AQSh dollari miqdorida TTXI kiritilgan bo'lsa, 2021-yilda bu ko'rsatkich 386,1 mlrd. dollarga yetgan. 2020-yilda pandemiya ta'sirida investitsiyalar hajmi 93,4 mlrd. dollargacha kamaygan bo'lsa-da, keyingi yillarda tiklanish kuzatilgan. 2024-yilda AQShga jalb qilingan TTXI hajmi 279,0 mlrd. dollarni tashkil etgan. Biroq YaIMdagi ulushi nisbatan past bo'lib, 0,84–1,63 foiz oralig'ida shakllangan. Bu holat AQSh iqtisodiyotining ulkan hajmi bilan izohlanadi.

Singapur investitsiyalarni jalb qilish bo'yicha yuqori samaradorlikka ega davlat sifatida ajralib turadi. 2024-yilda mamlakatga kiritilgan TTXI hajmi 143,5 mlrd. dollarni tashkil etgan bo'lib, uning YaIMdagi ulushi 26,2 foizga teng bo'lgan. Ushbu ko'rsatkich boshqa rivojlangan davlatlarga nisbatan ancha yuqori hisoblanadi. Singapurdagi qulay biznes muhiti, soliq imtiyozlari, rivojlangan infratuzilma va xalqaro kompaniyalar uchun yaratilgan imkoniyatlar xorijiy kapital oqimining yuqori bo'lishiga xizmat qilmoqda.

Kanadada ham to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar barqaror o'sish tendensiyasiga ega. 2020-yilda 25,6 mlrd. dollargacha pasaygan TTXI hajmi 2024-yilga kelib 64,1 mlrd. dollarga yetgan. YaIMdagi ulushi 2–3 foiz atrofida bo'lib, mamlakatning tabiiy resurslari, energetika sohasi va innovatsion tarmoqlari xorijiy investorlar uchun jozibador yo'nalishlar hisoblanadi.

Germaniyada TTXI hajmi tahlil davrida nisbatan o'zgaruvchan bo'lgan. 2018–2023-yillarda investitsiyalar 52–74 mlrd. dollar oralig'ida shakllangan bo'lsa, 2024-yilda 5,7 mlrd. dollargacha keskin kamaygan. Ushbu pasayish ayrim yirik investitsiya operatsiyalarining yakunlanishi, iqtisodiy noaniqliklar va ishlab chiqarish xarajatlarining oshishi bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Germaniyaning YaIMdagi TTXI ulushi ham 1 foiz atrofida bo'lgan.

3-jadval

Rivojlangan davlatlar iqtisodiyotiga jalb qilingan to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar (mlrd. AQSh dollari)³

Mamlakatlar	Yillar						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
AQSh	203,2	230,0	93,4	386,1	316,9	233,1	279,0
YaIMda ulushi %	0,98	1,06	0,44	1,63	1,22	0,84	0,95
Singapur	74,4	98,1	71,5	130,9	142,1	135,1	143,5
YaIMda ulushi %	19,7	26,0	20,4	30,1	28,5	26,9	26,2
Kanada	37,7	50,5	25,6	61,4	45,8	46,5	64,1
YaIMda ulushi %	2,2	2,9	1,5	3,1	2,1	2,2	2,9
Germaniya	67,4	57,2	64,2	74,2	53,3	52,0	5,7
YaIMda ulushi %	1,7	1,4	1,6	1,7	1,3	1,1	0,1
Frantsiya	34,8	21,4	11,4	32,7	76,5	42,3	33,7
YaIMda ulushi %	1,2	0,8	0,4	1,1	2,7	1,4	1,1
Yaponiya	10,0	13,7	11,8	34,3	34,2	20,8	13,5
YaIMda ulushi %	0,2	0,3	0,2	0,7	0,8	0,5	0,3

Fransiyada xorijiy investitsiyalar hajmi yillar davomida sezilarli tebranishlarni ko'rsatgan. 2020-yilda pandemiya sababli 11,4 mlrd. dollargacha tushgan investitsiyalar 2022-yilda 76,5 mlrd. dollarga ko'tarilgan. 2024-yilda esa 33,7 mlrd. dollarni tashkil etgan. Fransiyaning innovatsion iqtisodiyoti, sanoat va xizmat ko'rsatish tarmoqlarining rivojlanganligi mamlakatni xorijiy investorlar uchun jozibador hududga aylantirmoqda.

Yaponiyada to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar hajmi boshqa rivojlangan davlatlarga nisbatan pastroq bo'lib, 2024-yilda 13,5 mlrd. dollarni tashkil qilgan. YaIMdagi ulushi esa 0,3 foiz darajasida bo'lgan. Bunga Yaponiya iqtisodiyotining yuqori darajada rivojlanganligi, ichki kapital resurslarining kattaligi va xorijiy investorlar uchun ayrim bozor xususiyatlari sabab bo'lishi mumkin.

Umuman olganda, rivojlangan mamlakatlar tajribasi shuni ko'rsatadiki, to'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb qilish faqat iqtisodiyot hajmiga emas, balki investitsion muhit, huquqiy barqarorlik, innovatsion salohiyat va xalqaro integratsiya darajasiga ham bog'liq. AQSh katta hajmdagi kapital oqimlarini jalb qilsa, Singapur YaIMga nisbatan eng yuqori investitsion

³ ЮНКТАД маълумотлари. <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2025>

faollikni namoyon etadi. Shu sababli rivojlanayotgan mamlakatlar uchun rivojlangan davlatlar tajribasi investitsion muhitni takomillashtirish, xorijiy kapitalni jalb qilish va real sektorni rivojlantirishda muhim amaliy ahamiyatga ega.

Xulosa. Rivojlangan mamlakatlar tajribasi asosida real sektor investitsiyalarini moliyalashtirish jarayonlari tahlili shuni ko'rsatadiki, zamonaviy iqtisodiy rivojlanishda investitsiyalarning nafaqat hajmi, balki ularning sifat tarkibi, moliyalashtirish manbalari va innovatsion yo'nalishga ega bo'lishi muhim ahamiyat kasb etadi. AQSH tajribasi misolida ko'rish mumkinki, iqtisodiy o'sish tobora ko'proq intellektual mahsulotlar, ilmiy-tadqiqot ishlanmalari, raqamli texnologiyalar va innovatsion faoliyatga asoslanmoqda. 2017–2024-yillarda intellektual mahsulotlarning investitsiya tarkibidagi ulushining yuqori darajaga chiqishi bilimga asoslangan iqtisodiyot shakllanganligini ko'rsatadi.

OECD mamlakatlarida asosiy kapitalga investitsiyalarni moliyalashtirish manbalari tarkibi ham zamonaviy tendensiyalarni aks ettiradi. Tahlil natijalariga ko'ra, korxonalarning ichki mablag'lari asosiy moliyalashtirish manbai bo'lib qolmoqda va ularning ulushi 2024-yilda 61,4 foizga yetgan. Shu bilan birga, qimmatli qog'ozlar bozori orqali moliyalashtirish imkoniyatlari kengayib, kapital bozorlarining investitsion jarayonlardagi roli ortib bormoqda. Bank kreditlari va davlat investitsiyalari ulushining kamayishi esa rivojlangan iqtisodiyotlarda bozor mexanizmlariga asoslangan moliyalashtirish tizimi kuchayayotganini anglatadi.

To'g'ridan-to'g'ri xorijiy investitsiyalar tahlili shuni ko'rsatadiki, investitsion jozibadorlik mamlakatlarning iqtisodiy salohiyati, innovatsion muhiti, huquqiy barqarorligi va biznes sharoitlariga bog'liqdir. AQSH katta hajmdagi xorijiy kapitalni jalb qiluvchi markaz bo'lsa, Singapur YaIMga nisbatan eng yuqori investitsion faollikka ega davlat sifatida namoyon bo'ladi. Kanada, Fransiya, Germaniya va Yaponiya tajribasi esa barqaror investitsiya siyosati va rivojlangan moliyaviy infratuzilmaning muhimligini ko'rsatadi.

Umuman olganda, rivojlangan mamlakatlar tajribasi real sektor investitsiyalarini moliyalashtirishda diversifikatsiyalashgan moliyaviy manbalar, innovatsion yondashuvlar va xususiy sektor faolligiga tayanish zarurligini ko'rsatadi. Kelajakda iqtisodiy o'sishni ta'minlash uchun investitsiyalarni texnologik rivojlanish, yashil iqtisodiyot va yuqori qo'shilgan qiymat yaratishga yo'naltirish ustuvor vazifa bo'lib qoladi. Ushbu tajribalardan foydalanish rivojlanayotgan mamlakatlarda investitsion muhitni yaxshilash, real sektor raqobatbardoshligini oshirish va barqaror iqtisodiy taraqqiyotga erishish imkonini beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 1 avgustdagi "O'zbekiston Respublikasida investitsiya muhitini tubdan yaxshilash shora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5495-sonli Farmoni. <https://lex.uz/doss/3845273>

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2 sentyabr 2017 yildagi «Valyuta siyosatini liberallashtirish bo'yicha birinchi navbatdagi chora-tadbirlar to'g'risida»gi PF-5177-son Farmoni.

3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 28 yanvardagi PF-5643-son «Investitsiya va tashqi savdo sohasida boshqaruv tizimini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi farmoni. <https://lex.uz/doss/4182345>

4. М. А. Ризванова Применение модели межотраслевого баланса В. Леонтьева в прогнозировании экономики. Вестник Башкирского университета. 2015. Т. 20. №3

5. В. Н. Юсим, В. С. Филиппов. Производственная функция Кобба - Дугласа и управление экономико-технологическим развитием. Вестник РЭУ им. Г. В. Плеханова. 2018. № 2 (98)

6. Ерошкин, А. Зарубежные тенденции финансирования инфраструктуры / А. Ерошкин, М. Петров // Экономист. – 2015. – № 1. – С. 67–84.